

MOTTO : „Există o civilizație a cuvintelor, așa cum există o civilizație a materiei organizată în cristale”.

Nichita STĂNESCU

Printre revistele de cultură din țară, care acordă un interes susținut fenomenului teatral și reflecțiilor sale critice, se află, de o bună bucată de vreme, și revista clujeană „Tribuna”. O rubrică permanentă (și promptă) de cronică teatrală, o altă „cronică în imagini” a spectacolelor stagiunii, un pasionant serial al „spectacolelor imaginare” din dramaturgia shakespeariană (susținut cu fantezie și har de Aureliu Manea), articole de sinteză, dezbatere teoretice și profiluri actoricești întregesc sfera preocupărilor teatrale aplicate și judicioase ale revistei. Cu atât mai curioasă ne apare o opinie a lui Valentin Tașcu din cronică sa la Othello, de la Naționalul clujean („Tribuna”, nr. 28, 14 iulie 1983).

Înainte de orice, să reamintim încă și încă o dată faptul — sperăm, demonstrat în acest prim an de apariție, pe care-l împlinește „Cronica cronicii teatrale” — că nu ne interesează persoana cronicarului, ci personalitatea cronicii. Că niciodată nu avem a face cu individul, ci cu criticul, și numai în măsura în care una sau alta dintre cronicile sale ne îngăduie discutarea unor chestiuni de principiu, vizând aportul și eficiența cronicii în viața noastră teatrală în general, serviciul sau deserviciul pe care cronică îl poate face ideii de cultură teatrală, în special.

Și acum să revenim la Othello și la felul în care este abordat Shakespeare, nu de către regizori, în spectacolele lor, ci de către critici, în cronicile lor la

aceste spectacole. Căci acestea, cronicile, depun mărturie nu numai despre felul în care a fost înțeles Shakespeare, de către un regizor sau altul, ci și despre receptarea generală a operei sale în epocă, de către o conștiință critică, în numele căreia se pronunță cronicarul. Nimic nu-l obligă să nu adere, cu entuziasm, la un punct de vedere regizoral care îmbogățește înțelegerea operei, sau, dimpotrivă, să se delimiteze principal de acele abordări care pot să-

CRONICA CRONICII TEATRALE

Un Shakespeare „îmbunătățit”?

răci, simplifică sau deforma înțelegerea operei, transformând bogăția universului shakespearian în pretext de susținere scenică a unei singure idei, existente sau nu, printre atâtea și atâtea altele, în textul dramatic. Pe cât este de firesc ca Shakespeare să fie receptat altfel, de la o epocă la alta și chiar de la o generație la alta, abordarea lui critică înlesnind și explicând o asemenea receptare, pe atât de a-normal, de a-și anti-cultural ne apare acel comentariu critic în stare să teoretizeze ciopirtirea și

hăcuirea arbitrară a operei, în numele unei singure idei, extranee sau numai reduționiste.

Oare cum ar putea fi calificată seninătatea cu care Valentin Tașcu scrie, în cronică sa din „Tribuna”: „... Din text dispar vorbele inutile, chiar și unele figuri (bufonul, spre exemplu) care nu se adaptează ideologiei finale. Se obține astfel un Othello auster, grav, care nu mai mizează pe trama erotică, ci pe valorizarea unui timp politic perpetuu”? (sic — s.n.).

Auzisem — și nu ne-am mirat — că Shakespeare ar fi doar „contemporanul nostru”. Auzisem — și nu ne-am mirat — că tot Shakespeare ar fi un „autor al secolului XXI”. Dar nu auzisem încă, de la un critic de teatru, o asemenea pledoarie pentru „îmbunătățirea” lui Shakespeare, scoțindu-se din text „vorbele inutile”, ca și „unele figuri (bufonul, spre exemplu)”, pentru că... „nu se adaptează ideologiei finale”!

Oare să nu se mai „adapteze” bufonul „ideologiei finale” (? ! ?) a lui Shakespeare? Sau ne este îngăduit să tăiem din Shakespeare — ca și din oricare alt autor, clasic sau contemporan — tot ceea ce „nu se adaptează” ... „ideologiei finale” a unui regizor sau altuia? În orice caz, nu credem că este rostul criticii să încurajeze și chiar să teoretizeze astfel de procedee, prin care se poate „obține” din oricine, orice.

Și nu ne e teamă că, mereu altul, Shakespeare nu va rămâne totuși mereu același. E de văzut însă dacă noi vom fi mai cștițați cu un Shakespeare... „îmbunătățit”.

MYOSOTIS